

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**اعتبار سنجی نظام آموزش الکترونیکی ضمن خدمت  
کارکنان آموزش و پرورش شهر تهران**

نویسنده:

مهندس مریم فرمانی

سرشناسه

: فرماني، مريم - ۱۳۴۹

عنوان و نام پديدآور

: اعتبارسنجي نظام آموزش الكترونيكي ضمن خدمت كاركنان آموزش و پرورش شهر تهران

مشخصات نشر

: تهران: نشر تي آرا، ۱۳۹۴

مشخصات ظاهري

: ۱۷۸ ص

شابک

: 978-600-7910-08-5

وضعيت فهرست نويسي

: قياسي مختصر

يادداشت

: فهرست نويسي کامل اين اثر در نشاني <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسي است

يادداشت

: چاپ دوم

شماره کتابشناسي ملي

: ۲۸۲۳۰۰۶

عنوان کتاب

: اعتبارسنجي نظام آموزش الكترونيكي ضمن خدمت كاركنان آموزش و پرورش شهر

تهران

تأليف

: مهندس مريم فرماني

ناشر

: تي آرا

شمارگان

: ۵۰۰ جلد

نوبت چاپ

: چاپ اول ناشر و دوم کتاب ۱۳۹۴

طراحي و صفحه آرايي

: رذکا

شابک

: ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۱۰-۰۸۰۵

قيمت

: ۱۵۰۰۰ تومان

## فهرست مطالب

| عنوان                                                          | صفحه |
|----------------------------------------------------------------|------|
| مقدمه                                                          | ۱۳   |
| <b>فصل اول: کلیات</b>                                          |      |
| ۱-۱- نظام الکترونیکی آموزش ضمن خدمت                            | ۱۵   |
| ۱-۱-۱- تعاریف                                                  | ۱۶   |
| ۲-۱- ضرورت بررسی نظام الکترونیکی آموزش                         | ۱۶   |
| ۳-۱- مدل مفهومی اعتبارسنجی دوره‌های آموزش مجازی                | ۱۸   |
| <b>فصل دوم: اعتبارسنجی</b>                                     |      |
| ۱-۲- مقدمه                                                     | ۱۹   |
| ۲-۲- اعتبارسنجی                                                | ۱۹   |
| ۱-۲-۲- مفاهیم و تاریخچه اعتبارسنجی                             | ۱۹   |
| ۲-۲-۲- انواع اعتبارسنجی، کارکردها و مقاصد آن                   | ۲۴   |
| ۳-۲-۲- مراحل و فرآیند انجام اعتبارسنجی                         | ۲۶   |
| ۴-۲-۲- فرآیند انجام اعتبارسنجی (ارزیابی درونی و بیرونی)        | ۳۰   |
| <b>فصل سوم: آموزش ضمن خدمت</b>                                 |      |
| ۱-۳- مقدمه                                                     | ۳۳   |
| ۲-۳- اهمیت آموزش ضمن خدمت                                      | ۳۴   |
| ۱-۲-۳- آموزش ضمن خدمت معلمان                                   | ۳۶   |
| <b>فصل چهارم: آموزش مجازی و یادگیری الکترونیکی</b>             |      |
| ۱-۴- مقدمه                                                     | ۳۹   |
| ۲-۴- زمینه‌های پیدایش آموزش از راه دور و یادگیری الکترونیکی    | ۴۰   |
| <b>فصل پنجم: سوابق مطالعات در ایران و جهان</b>                 |      |
| ۱-۵- مطالعات و تحقیقات انجام گرفته در زمینه آموزش‌های ضمن خدمت | ۴۵   |
| ۲-۵- تاریخچه آموزش از راه دور و مجازی                          | ۴۹   |
| ۱-۲-۵- آموزش از راه دور در ایران                               | ۵۰   |
| ۳-۵- تعریف آموزش از راه دور                                    | ۵۱   |
| ۴-۵- ویژگی‌های آموزش از راه دور                                | ۵۴   |
| ۵-۵- مبانی نظری آموزش از راه دور                               | ۵۷   |
| ۱-۵-۵- تئوری ویدمیر                                            | ۵۷   |
| ۲-۵-۵- تئوری فرایندی مالفرد دلینگ                              | ۵۸   |
| ۳-۵-۵- تئوری ارتباط پاسخ                                       | ۵۹   |
| ۴-۵-۵- تئوری بسط ارتباط فورسایت                                | ۵۹   |
| ۵-۵-۵- تئوری اتوییتز و کیوین اسمیت                             | ۶۰   |

|     |                                                              |
|-----|--------------------------------------------------------------|
| ۶۰  | ۵-۶-تئوری مدل حمایتی دیوید سیوارت (تئوری پیوستگی محور)       |
| ۶۱  | ۵-۷-نظریه تبادلی (داد و ستدی) آموزش از راه دور               |
| ۶۱  | ۵-۸-یادگیری خودمحور                                          |
| ۶۱  | ۵-۹-جمع‌بندی رویکردهای نظری آموزش از راه دور                 |
| ۶۲  | ۵-۶-اصول آموزش از راه دور                                    |
| ۶۳  | ۵-۷-مزایای آموزش از راه دور                                  |
| ۶۵  | ۵-۸-مزایای اقتصادی آموزش از راه دور                          |
| ۶۷  | ۵-۹-عوامل و اجزای نظام آموزش از راه دور                      |
| ۶۸  | ۵-۹-۱-فراگیران                                               |
| ۶۹  | ۵-۹-۲-اساتید                                                 |
| ۷۱  | ۵-۹-۳-وسایل کمک آموزشی و رسانه‌های آموزشی                    |
| ۷۳  | ۵-۱۰-۱-رسانه‌های نوین و نقش آنها در آموزش از راه دور         |
| ۷۵  | ۵-۱۰-۱-انتخاب رسانه آموزشی مناسب                             |
| ۷۶  | ۵-۱۱-عوامل دخیل در توسعه آموزش مجازی                         |
| ۷۸  | ۵-۱۲-شناخت مولفه‌های لازم برای اجرای نظام یادگیری الکترونیکی |
| ۸۲  | ۵-۱۳-ضرورت ارزشیابی در آموزش از راه دور                      |
| ۸۳  | ۵-۱۴-آموزش از راه دور و آموزش الکترونیکی                     |
| ۸۴  | ۵-۱۵-مزایای آموزش از راه دور                                 |
| ۸۴  | ۵-۱۶-آموزش الکترونیکی (E-Learning)                           |
| ۸۶  | ۵-۱۷-دانشگاه مجازی                                           |
| ۹۲  | ۵-۱۸-آموزش الکترونیکی و رابطه آن با آموزش سنتی               |
| ۹۴  | ۵-۱۹-دامنه آموزش الکترونیک                                   |
| ۹۶  | ۵-۲۰-استانداردهای آموزش الکترونیکی                           |
| ۹۷  | ۵-۲۱-آموزش الکترونیکی در ایران                               |
| ۹۸  | ۵-۲۲-بزرگترین دانشگاه‌های الکترونیکی جهان                    |
| ۱۰۱ | ۵-۲۳-پیشینه کتاب                                             |
| ۱۰۱ | ۵-۲۳-۱-پیشینه داخلی                                          |
| ۱۰۹ | ۵-۲۳-۲-پیشینه خارجی                                          |
| ۱۱۳ | ۵-۲۴-مراحل بکارگیری روش AHP                                  |

## فصل ششم: روش‌شناسی

|     |                                                    |
|-----|----------------------------------------------------|
| ۱۱۷ | ۶-۱-مقدمه                                          |
| ۱۱۸ | ۶-۲-فرآیند                                         |
| ۱۱۹ | ۶-۳-روش                                            |
| ۱۱۹ | ۶-۳-۱-دسته‌بندی تحقیقات برحسب هدف                  |
| ۱۲۰ | ۶-۳-۲-دسته‌بندی تحقیقات برحسب نحوه گردآوری داده‌ها |

|     |                                                                          |
|-----|--------------------------------------------------------------------------|
| ۱۲۲ | ۴-۶- متغیرهای کتاب .....                                                 |
| ۱۲۲ | ۵-۶- روش های جمع آوری اطلاعات .....                                      |
| ۱۲۲ | ۱-۵-۶- مطالعات کتابخانه ای .....                                         |
| ۱۲۲ | ۲-۵-۶- تحقیقات میدانی .....                                              |
| ۱۲۳ | ۶-۶- متغیر های تحقیق و ترکیب سوالات پرسشنامه .....                       |
| ۱۲۳ | ۷-۶- روایی و پایایی پرسشنامه .....                                       |
| ۱۲۳ | ۱-۷-۶- تعیین پایایی (قابلیت اعتماد) پرسشنامه .....                       |
| ۱۲۴ | ۲-۷-۶- تعیین اعتبار (روایی) ابزار اندازه گیری .....                      |
| ۱۲۵ | ۸-۶- جامعه آماری، تعیین حجم نمونه .....                                  |
| ۱۲۵ | ۱-۸-۶- نمونه آماری و روش محاسبه حجم نمونه .....                          |
| ۱۲۵ | ۲-۸-۶- روش های نمونه گیری .....                                          |
| ۱۲۶ | ۹-۶- قلمرو کتاب .....                                                    |
| ۱۲۶ | ۱-۹-۶- قلمرو مکانی کتاب .....                                            |
| ۱۲۶ | ۲-۹-۶- قلمرو زمانی کتاب .....                                            |
| ۱۲۶ | ۱۰-۶- روش های مورد نظر برای تجزیه و تحلیل اطلاعات و آزمون فرضیه ها ..... |

## فصل هفتم: تجزیه و تحلیل اطلاعات

|     |                                                                                                  |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ۱۳۱ | ۱-۷- مقدمه .....                                                                                 |
| ۱۳۱ | ۲-۷- آمار توصیفی .....                                                                           |
| ۱۳۱ | ۱-۲-۷- جنسیت افراد پاسخ دهنده .....                                                              |
| ۱۳۲ | ۲-۲-۷- وضعیت افراد پاسخ دهنده به لحاظ میزان تحصیلات .....                                        |
| ۱۳۲ | ۳-۲-۷- وضعیت افراد پاسخ دهنده به لحاظ میزان استفاده از خدمات آموزشی اینترنتی آموزش و پرورش ..... |
| ۱۳۳ | ۳-۷- بررسی روایی و پایایی پرسش نامه ها .....                                                     |
| ۱۳۴ | ۴-۷- آمار استنباطی .....                                                                         |
| ۱۳۴ | ۱-۴-۷- آزمون فرضیه اول .....                                                                     |
| ۱۳۶ | ۲-۴-۷- آزمون فرضیه دوم .....                                                                     |
| ۱۳۷ | ۳-۴-۷- آزمون فرضیه سوم .....                                                                     |
| ۱۳۸ | ۴-۴-۷- آزمون فرضیه چهارم .....                                                                   |
| ۱۴۰ | ۵-۴-۷- آزمون فرضیه پنجم .....                                                                    |
| ۱۴۱ | ۶-۴-۷- آزمون فرضیه ششم .....                                                                     |
| ۱۴۲ | ۷-۴-۷- آزمون فرضیه هفتم .....                                                                    |
| ۱۴۴ | ۵-۷- تعیین ضریب اهمیت شاخص ها با استفاده از روش تحلیل سلسل مراتبی AHP .....                      |
| ۱۴۷ | ۶-۷- محاسبه نرخ سازگاری .....                                                                    |
| ۱۴۷ | ۷-۷- مقایسه رتبه بندی شاخص ها با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی و همبستگی .....               |

## فصل هشتم: نتیجه گیری و پیشنهادات

|     |                  |
|-----|------------------|
| ۱۴۹ | ۱-۸- مقدمه ..... |
|-----|------------------|

- ۸-۲- بررسی نتایج فرضیات و آزمونهای آماری ..... ۱۵۱
- ۸-۲-۱- فرضیه‌های کتاب ..... ۱۵۲
- ۸-۳- بررسی یافته‌های پژوهش با توجه به آزمون همبستگی (همبستگی میان متغیرها) ..... ۱۵۲
- ۸-۳-۱- آزمون فرضیه‌های کتاب ..... ۱۵۲
- ۸-۳-۲- رتبه‌بندی شاخص‌های هفت گانه ..... ۱۵۴
- ۸-۳-۳- سوالات تحقیق ..... ۱۵۵
- ۸-۳-۳-۱- پاسخ به سوال یک ..... ۱۵۵
- ۸-۳-۳-۲- پاسخ به سوال دو ..... ۱۵۶
- ۸-۴- پیشنهادات استخراج شده در رابطه با نتایج کتاب ..... ۱۵۶
- ۸-۴-۱- پیشنهادات در رابطه با سازوکار ارزیابی ..... ۱۵۶
- ۸-۴-۲- پیشنهادات در رابطه با بهبود کیفیت آموزش ..... ۱۵۸
- ۸-۴-۳- پیشنهادات در رابطه با هزینه‌های آموزش ..... ۱۵۹
- ۸-۵- محدودیت‌های ..... ۱۶۰
- منابع و مآخذ ..... ۱۶۳
- منابع فارسی ..... ۱۶۳
- منابع لاتین ..... ۱۶۸

## مقدمه

در ۱۰ سال گذشته با رشد و توسعه نقش فناوری اطلاعات (IT) در کشور ما و با توجهی که به آماده کردن بسترهای لازم برای توسعه آن شده است، این پدیده در دانشگاهها و مراکز آموزشی و به خصوص مراکز آموزش و پرورش نیز جای خود را باز کرده و به خوبی خودنمایی می‌کند.

اینکه این موضوع چه مقدار تأثیرگذار بوده، قابل اندازه‌گیری نیست. ولی می‌توان به جرأت گفت که از معدود پدیده‌هایی است که در عمر کوتاه خود توانسته تأثیر گسترده‌ای بگذارد و توجه بسیاری را به خود معطوف کند. کشور ما نیز به دلیل تعاملی که با محیط پیرامون خود دارد، از تحولات جهانی بی‌نصیب نیست و با توجه به رویکرد جهانی در مباحثی مثل آموزش برای همه، آموزش مادام‌العمر، آموزش برای زندگی بهتر، می‌بایست از روش‌های خاصی برای تحت پوشش درآوردن هر چه بیشتر جمعیت لازم‌التعلیم و با افزایش کیفیت آموزش و با حتی کاهش هزینه‌های آموزش استفاده کند.

در جهت تحقق «انقلاب آموزش» کشورهای مختلف طی دهه‌های گذشته کوشش‌های گسترده‌ای انجام داده‌اند و پیش‌بینی می‌شود در طی دهه آینده نیز این پدیده یعنی فناوری اطلاعات و ارتباطات جایگاه خود را به عنوان یکی از محورهای اساسی تغییر و نوآوری در حوزه «آموزش» و «یادگیری» حفظ نماید. فصل مشترک کوشش‌های به عمل آمده در این جهت، فراهم کردن زمینه استفاده از قابلیت‌های شبکه، استفاده از نرم‌افزارهای آموزشی، تدارک محیط‌های مجازی برای یادگیری الکترونیکی و سرانجام تلاش برای ایجاد «دوره‌های مجازی» است.

این امر در سازمان‌هایی که دارای کارکنان با ویژگی‌های مختلف می‌باشند نیز دارای اهمیت ویژه‌ای می‌باشد. مسئولین واحدهای سازمانی، ناگزیرند به موقعیت و موفقیت سازمان خود بپردازند و یکی از گزینه‌ها برای بالاتر بردن رشد علمی سازمان حضور کارکنان در دوره‌های آموزشی ضمن خدمت است. سرپرستان معتقدند که دوره‌های آموزشی ضمن خدمت می‌تواند قابلیت‌های دانشی و مهارتی و نگرش مناسبی را در کارکنان پرورش دهند. با این همه، گاه عوامل زمینه‌ساز تغییر رفتار

در کارکنان را مورد غفلت قرار می‌دهند؛ که چنین غفلتی تمام تلاش‌های آنان را در راستای بهبود سازمان با ناکامی روبرو می‌سازد.